

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII
CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM

PROGRAMA ȘCOLARĂ

pentru

DESEN DE FORME

CLASELE I - a V-a

ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ WALDORF

Aprobată prin Ordin al Ministrului

nr. .... / .....

București

2001

NOTĂ DE PREZENTARE

Învățământul alternativ Waldorf își propune să asigure dezvoltarea completă și nerestrictivă a personalității copilului în concordanță cu aptitudinile sale native.

Programa de *Desenul formelor*, pentru o oră de trunchi comun și o oră de aprofundare (conținuturi marcate cu aldine și asterisc), descrie în mod firesc continuarea demersului propus pentru învățământul artistic, asigurând unitatea conceptuală a studiului artelor plastice și a geometriei în învățământul alternativ Waldorf.

Desenul formelor își propune să realizeze o incursiune în desenarea neobiectuală. Copiii vor trăi prin formele desenate calitățile mișcării, care devine contrariul ei prin așternerea pe hârtie. Mișcarea oprită în semn este cea care trece prin transfigurări și transformări succesive și din ce în ce mai complexe pe parcursul anilor.

Această activitate formează în copii înțelegerea gesturilor oprite în formele exterioare, aflate în lucrurile și ființele naturale, cât și în obiectele create. Privirea este astfel capacitate cu forța de creație și de descoperire a procesului de devenire a formei. Această capacitate conduce ființa umană dincolo de suprafața celor vizibile și îl poartă spre profunzimile fiecărei ființe sau lucru.

Desenul formelor are astfel obiective multiple:

- explorarea domeniului sensibil al formelor,
- pregătirea pentru scriere (litere și cifre) și
- inițierea în geometrie.

Copilul este îndrumat să sesizeze, pe lângă legitățile ce acționează în formă și frumusețea ei și jocul strict și ordonat al raporturilor. Cunoașterea spațiului fizic este activată prin configurații geometrico-plastice în care intervin ritmul, simetria, analogia, similitudinea, gradația, radiația, mișcarea și contramișcarea, repetiția și amplificarea.

O ramură a desenului formelor, *desenul dinamic*, investighează procesele de formare și transformare a formelor geometrico-plastice. Ea se adaugă ulterior acestui element al depistării gesturilor geometrico-plastice esențiale ale formelor. Aici se urmărește în plus și sesizarea și evidențierea mișcărilor, perceperea dinamică a formelor.

Inițial, structura geometrică se identifică cu cea plastică. Investigarea geometrică a spațiului fizic pornește așadar de la un spațiu subiectiv determinat de parametri imaginari și afectivi, structurat și ritmat de formele desenate, epurate ulterior până la limitele lor geometrice. Acest lucru va fi condus mai departe până la formele plastice, folosind lut sau plastilină pentru a implica sensibilitatea și perceperea tactilă a formei.

În clasa a V-a, *desenul formelor* se metamorfozează în *desen geometric*. În clasa a VI-a, când copiii au dobândit o gândire cauzală, desenul cere să fie executat cu claritate și precizie. Această caracteristică se aplică atât la geometrie, în care se lucrează acum cu instrumentarul și cu toată exactitatea aferentă și necesară, cât și la desen, unde se începe desenul în cărbune, cu studiul exact și tehnic al suprafețelor, nuanțelor, formelor clare și obscure.

Astfel, putem vorbi despre două stadii în cunoașterea spațiului fizic:

Clasele I- a III-a „Geometrie activă” - *realizare artistică de forme*. Elevii desenează forme și figuri geometrice fără a denumi părțile componente și relațiile existente între ele.

Clasele a IV-a – a V-a „Geometrie comparată”- *observare descriptivă*. Ei descoperă elementele mai importante ale formelor și figurilor geometrice și unele relații între ele. Însă proprietățile figurilor sunt analizate prin experiențe, fără studierea relațiilor logice dintre diferite proprietăți. Sunt realizate construcții cu mâna liberă, prin care se dobândește și siguranța în motorica fină. Folosirea instrumentelor geometrice spre finalul acestei clase conduce la construcții riguroase, exacte și reprezentări pe măsură.

Construcțiile geometrice reprezintă o combinație între imaginație și activitatea manuală concretă. Culorile sunt un suport, de data aceasta, al percepției formelor. Spații identice colorate identic vor reflecta repetiția formelor și vor sugera izometriile posibile.

Elevii vor desena o anumită construcție; vor descoperi proprietăți ale figurii și vor încerca să le explice. Se folosesc izometriile particulare: simetria și rotația. Aceste procedee sunt în același timp verificări și explicații.

Este recomandabil ca orele de *desenul formelor* să se desfășoare în primele patru clase sub formă de epoci. Referitor la modul de organizare al epocilor, la structura orei de epocă și a materialului de recitat și de povestit, a se vedea programa de limba și literatura română de la respectiva clasă.

OBIECTIVE CADRU

1. Cunoașterea și aplicarea formelor plastice specifice
2. Dezvoltarea capacității de a comunica utilizând limbajul specific
3. Dezvoltarea interesului și a motivației pentru studiul și aplicarea desenului de forme/geometric în contexte variate

CLASA I

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Cunoașterea și aplicarea formelor plastice specifice

	Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
	<i>La sfârșitul clasei I, elevul va fi capabil:</i>	<i>Pe parcursul clasei I, se recomandă următoarele activități:</i>
1.1	să reprezinte forme plastice prin mișcare corporală	- exerciții de exprimare corporală individuală și de grup: mers de-a lungul unei forme, desenarea ei în aer etc.;
1.2	să reprezinte prin desen cu mâna liberă forme plane simple	- exerciții de reprezentare după model dat, a unor linii verticale, orizontale și diagonale, cu unghiuri ascuțite și obtuze;
1.3	să reprezinte prin desen cu mâna liberă forme plane complexe	- exerciții de reprezentare după model dat a unor forme stelare, triunghiuri, pătrate și alte forme geometrice regulate;
		- exerciții de reprezentare a unor curbe convexe și concave, undiri, cercuri, elipse, spirale, lemniscate ș.a.
*1.4	să reprezinte prin desen cu mâna liberă forme legate, de desen dinamic	- realizarea de forme dinamice de linii continue sau întrerupte, ca o pregătire pentru scrierea de mână.

2. Dezvoltarea capacității de a comunica utilizând limbajul specific

	Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
	<i>La sfârșitul clasei I, elevul va fi capabil:</i>	<i>Pe parcursul clasei I, se recomandă următoarele activități:</i>
2.1	să folosească termenii potriviți pentru a descrie formele realizate	- descrierea formelor realizate, după model dat, prin limbaj obișnuit;
2.2	să sesizeze asemănările și deosebirile dintre diverse forme studiate	- compararea diferitelor forme.

3. Dezvoltarea interesului și a motivației pentru studiul și aplicarea desenului de forme/geometric în contexte variate

	Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
	<i>La sfârșitul clasei I, elevul va fi capabil:</i>	<i>Pe parcursul clasei I, se recomandă următoarele activități:</i>
3.1	să lucreze cu atenție formele propuse	- prelucrarea artistică a formelor prin utilizarea diferitelor culori și combinații de culori;
*3.2	să aplice în alte lucrări formele studiate sau combinații ale lor	- aplicarea în caietele altor materii a ilustrațiilor sau a ornamentelor folosind elemente sau forme studiate.

CONȚINUTURI

- linii drepte verticale, orizontale, oblice, unghi ascuțit, unghi obtuz, triunghi, dreptunghi și alte forme poligonale
- linii curbe convexe, concave, forme de val, cerc, elipsă, spirale, lemniscate, ș.a.
- *forme dinamice de linii continue sau întrerupte, ca o pregătire pentru scrierea de mână

SUGESTII METODOLOGICE

Liniile drepte și curbele sunt punctul de pornire pentru desenul de forme. Lucrul la aceste forme începe prin descoperirea lor prin activitate: mersul de-a lungul unei linii, desenarea ei în aer etc. Observarea diferențelor caracteristice dintre liniile drepte și cele curbe va fi realizată cu întreg trupul mai întâi, apoi prin desen.

Linia dreaptă va fi realizată cu mai mare ușurință, dând loc variațiilor multiple ale liniei curbe, care este bine să fie experimentate. Variante ale acestora, combinații realizate cât mai atent și evidențiate prin intermediul culorilor vor urma în creștere progresivă a complexității. Realizarea de forme simple, alternante, apoi de forme închise: pătrat, dreptunghi, spirală, lemniscată, cerc, fără denumirea și cerința reproducerii terminologiei de specialitate, vor însemna parcursul de studiu în clasa I.

Întotdeauna se va avea în vedere elementul de culoare, care subliniază caracteristica modelului ales, dar va fi în același timp un mijloc de lucru al învățătorului cu personalitatea copilului. Culoarea și forma se vor putea astfel completa reciproc, acordându-se în același timp cu strădania de armonizare interioară.

Opțional, vor putea fi realizate forme de desen dinamic, pentru pregătirea scrierii literelor de mână.

Este recomandabil ca orele de *desenul formelor* să se desfășoare în primele patru clase sub formă de epoci. Referitor la modul de organizare al epocilor, la structura orei de epocă și a materialului de recitat și de povestit, a se vedea programa de limba și literatura română de la respectiva clasă.

CLASA A II-A

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Cunoașterea și aplicarea formelor plastice specifice

	Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
	<i>La sfârșitul clasei a II-a, elevul va fi capabil:</i>	<i>Pe parcursul clasei a II-a, se recomandă următoarele activități:</i>
1.1	să completeze un desen de simetrie stânga-dreapta	- exerciții de completare a formelor date prin simetrie verticală, cu <i>*sau fără</i> axă desenată;
1.2	să completeze un desen de simetrie sus-jos	- exerciții de completare a formelor date prin simetrie orizontală, cu <i>*sau fără</i> axă desenată;
*1.3	să realizeze un desen de simetrie stânga-dreapta/sus-jos după concepție proprie	- realizarea unei forme simetrice după concepția proprie,
*1.4	să reprezinte prin desen cu mâna liberă forme legate, de desen dinamic	- realizarea de forme dinamice de linii continue sau întrerupte.

2. Dezvoltarea capacității de a comunica utilizând limbajul specific

	Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
	<i>La sfârșitul clasei a II-a, elevul va fi capabil:</i>	<i>Pe parcursul clasei a II-a, se recomandă următoarele activități:</i>
2.1	să folosească termenii potriviți pentru a descrie formele realizate	- descrierea formelor realizate, după model dat;
*2.2	să-și asume diverse roluri de învățare în cadrul unui grup	- descrierea tipului de linie folosit;
		- formulare de probleme pentru colegi;
		- rezolvarea unor probleme propuse de colegi.

3. Dezvoltarea interesului și a motivației pentru studiul și aplicarea desenului de forme/geometric în contexte variate

	Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
	<i>La sfârșitul clasei a II-a, elevul va fi capabil:</i>	<i>Pe parcursul clasei a II-a, se recomandă următoarele activități:</i>
3.1	să lucreze cu atenție formele propuse	- prelucrarea artistică a formelor prin utilizarea diferitelor culori și combinații de culori;
3.2	să transforme un desen de simetrie stânga-dreapta/sus-jos	- exerciții de transformare a liniilor formelor, din linii drepte în curbe și invers;
*3.3	să aplice în alte lucrări formele studiate sau combinații ale lor	- aplicarea în caietele altor materii a ilustrațiilor sau a ornamentelor folosind elemente sau forme studiate.

CONȚINUTURI

- forme reflectate față de o axă centrală verticală reală sau imaginară, constând din linii drepte/curbe frânte, combinații de linii drepte și curbe
- forme reflectate față de o axă orizontală sau **două axe perpendiculare*
- **forme reflectate față de o axă diagonală*
- transformarea desenului propus prin inversarea liniilor drepte cu linii curbe și invers
- realizarea unei așezări în pagină potrivită cu tema și ornamentul propus
- **chenare pentru diferite texte*

- **ilustrații*
- **forme de desen dinamic continue sau întrerupte*

SUGESTII METODOLOGICE

Desenul de forme realizat în clasa a II-a va diversifica temele, prin apelarea la elementul plan. Forme care se completează în alternanța stânga-dreapta, sus-jos sau diagonal, apoi în patru secvențe dintre spațiile create de două perpendiculare, vor ilustra mobil cultivarea simțului echilibrului și al realității. Completarea identică a formei lipsă va aduce nevoia exactității în prim plan.

Exercițiile de simetrie, reflectare, combinare de linii curbe cu linii drepte și transformarea lor vor crea mobilitate și vor putea cultiva interesul și inițiativa pentru descoperirea de modele proprii.

Întotdeauna se va avea în vedere elementul de culoare, care subliniază caracteristica modelului ales, dar va fi în același timp un mijloc de lucru al învățătorului cu personalitatea copilului. Culoarea și forma se vor putea astfel completa reciproc, acordându-se în același timp cu strădania de armonizare interioară.

Opțional, vor putea fi realizate forme de desen dinamic, pentru scrierea literelor de mână.

Este recomandabil ca orele de *desenul formelor* să se desfășoare în primele patru clase sub formă de epoci. Referitor la modul de organizare al epocilor, la structura orei de epocă și a materialului de recitat și de povestit, a se vedea programa de limba și literatura română de la respectiva clasă.

CLASA A III-A

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Cunoașterea și aplicarea formelor plastice specifice

	Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
	<i>La sfârșitul clasei a III-a, elevul va fi capabil:</i>	<i>Pe parcursul clasei a III-a, se recomandă următoarele activități:</i>
1.1	să completeze un desen de simetrie în axă impară	- realizarea unor forme complexe, cu sau fără axă desenată, bazate pe axă triunghiulară, pentagonală etc.;
1.2	să realizeze forme complexe pe baza elementelor de simetrie studiate	- desenarea de forme simetrice complexe și modele ritmice;
*1.3	să realizeze forme corespondente	- desenarea de forme care au un spațiu interior și exterior, cu modele de linii corespondente;
*1.4	să sorteze obiecte și desene după forma lor și să remarce proprietăți simple de simetrie	- identificarea formelor plane și a formelor spațiale pe modele fizice, în cadrul modulului de construcție a casei;
		- sortarea obiectelor după forma lor în cadrul modulului de construcție a casei.

2. Dezvoltarea capacității de a comunica utilizând limbajul specific

	Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
	<i>La sfârșitul clasei a III-a, elevul va fi capabil:</i>	<i>Pe parcursul clasei a III-a, se recomandă următoarele activități:</i>
2.1	să folosească termenii potriviți pentru a descrie formele realizate	- descrierea formelor realizate, după model dat.
*2.2	să-și asume diverse roluri de învățare în cadrul unui grup	- formulare de probleme pentru colegi;
		- rezolvarea unor probleme propuse de colegi.

3. Dezvoltarea interesului și a motivației pentru studiul și aplicarea desenului de forme/geometric în contexte variate

	Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
	<i>La sfârșitul clasei a III-a, elevul va fi capabil:</i>	<i>Pe parcursul clasei a III-a, se recomandă următoarele activități:</i>
3.1	să lucreze cu atenție formele propuse	- prelucrarea artistică a formelor prin utilizarea diferitelor culori și combinații de culori;
*3.2	să aplice în alte lucrări formele studiate sau combinații ale lor	- aplicarea în caietele altor materii a ilustrațiilor sau a ornamentelor folosind elemente sau forme studiate.

CONȚINUTURI

- simetria față de două axe și simetria de rotație;
- exerciții de completare pentru echilibrarea formei;
- spirale și forme circulare care se suprapun sau se întrepătrund;
- **forme obținute prin procedeul polarizării: aflarea corespondentului unei forme interioare printr-o linie exterioară;*
- forme construite pe axele de simetrie/bisectoarele triunghiului, pătratului, pentagonului etc.;
- **forme echilibrate, după concepția proprie;*
- **forme spațiale: cub, sferă, cilindru, con.*

SUGESTII METODOLOGICE

Desenul de forme realizat în clasa a III-a va aprofunda temele elementului plan pe mai multe axe. Formele care se completează în alternanță, lucrate în clasa a II-a, vor fi realizate într-un mod mai complex și mai exact, continuând cu mărirea numărului de axe, lucrul pe un număr impar de axe, pentru a se aprofunda capacitatea de percepere și de concentrare.

Descoperirea de modele proprii va fi stimulată în mai mare măsură, datorită formelor uneori asimetrice care pot fi create, cu păstrarea aspectului echilibrat al desenului.

Desenarea unor forme care cer completarea sub aspect calitativ, deci cu o linie/formă polară, va crește complexitatea activității plastice. Aceste exerciții sunt potrivite pentru cultivarea capacității de imaginare a interiorului/exteriorului unei forme, pentru concepția, echilibrul și coerența formelor și pentru cultivarea simțului de forme contrastante.

Modelele dezvoltate vor putea fi utilizate atât pentru ilustrarea diferitelor caiete sau lucrări, cât și pentru aplicarea la orele de abilități practice, în realizarea broderiilor.

Întotdeauna se va avea în vedere elementul de culoare, care subliniază caracteristica modelului ales, dar va fi în același timp un mijloc de lucru al învățătorului cu personalitatea copilului. Culoarea și forma se vor putea astfel completa reciproc, acordându-se în același timp cu strădania de armonizare interioară.

Este recomandabil ca orele de *desenul formelor* să se desfășoare în primele patru clase sub formă de epoci. Referitor la modul de organizare al epocilor, la structura orei de epocă și a materialului de recitat și de povestit, a se vedea programa de limba și literatura română de la respectiva clasă.

CLASA A IV-A

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Cunoașterea și aplicarea formelor plastice specifice

	Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
	<i>La sfârșitul clasei a IV-a, elevul va fi capabil:</i>	<i>Pe parcursul clasei a IV-a, se recomandă următoarele activități:</i>
1.1	să realizeze forme desenate din benzi împletite	- desenarea formelor în benzi împletite, urmărind caracterul spațial al acestora;
*1.2	să realizeze împletituri de noduri prin desen și cu ajutorul diferitelor fire;	- împletirea diferitelor noduri (marinărești); - realizarea de împletituri pe suprafețe pregătite (placaj) și desenate în acest scop.

2. Dezvoltarea capacității de a comunica utilizând limbajul specific

	Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
	<i>La sfârșitul clasei a IV-a, elevul va fi capabil:</i>	<i>Pe parcursul clasei a IV-a, se recomandă următoarele activități:</i>
2.1	să folosească termenii potriviți pentru a descrie formele realizate	- descrierea formelor realizate, după model dat.
*2.1	să-și asume diverse roluri de învățare în cadrul unui grup	- formulare de probleme pentru colegi; - rezolvarea unor probleme propuse de colegi.

3. Dezvoltarea interesului și a motivației pentru studiul și aplicarea desenului de forme/geometric în contexte variate

	Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
	<i>La sfârșitul clasei a IV-a, elevul va fi capabil:</i>	<i>Pe parcursul clasei a IV-a, se recomandă următoarele activități:</i>
3.1	să lucreze cu atenție formele propuse	- prelucrarea artistică a formelor prin utilizarea diferitelor culori și combinații de culori;
*3.2	să aplice în alte lucrări formele studiate sau combinații ale lor	- aplicarea în caietele altor materii a ilustrațiilor sau a ornamentelor folosind elemente sau forme studiate;
*3.3	să descopere în ornamentele obiectelor, ale clădirilor modele din benzi împletite	- cercetarea obiectelor și a clădirilor pentru descoperirea de ornamente din benzi împletite; - desenarea formelor observate.

CONȚINUTURI

- benzi împletite și motive ornamentale împletite din ornamentica românească, irlandeză, scandinavă etc.
  - observarea de decorații de agrafe, broșe, gravuri de brățări, ornamente ale armelor, coifurilor, prorei navelor etc.
  - noduri marinărești - desen și lucru practic
- Desenul formelor poate fi treptat condus spre desenul geometric prin desenarea metamorfozei unor forme geometrice:
- cercul transformat în elipsă;
  - elipsa transformată în lemniscată;
  - cercul transformat în pătrat;
  - cercul transformat în triunghi.

SUGESTII METODOLOGICE

Desenul de forme realizat în clasa a IV-a va aduce un element calitativ nou, în ceea ce privește perspectiva din care se lucrează. Modelele de benzi împletite vor fi urmărite din punctul de vedere al realizării impresiei de spațialitate. Desenarea lor va fi făcută cu multă atenție, pentru a se sugera prin elementele grafice suprapunerea benzilor.

De la formele simple, de suprapunere a unei bucle, două, trei, se va trece la forme asemănătoare cu cele lucrate în anii anteriori, dar cu accent pe această suprapunere și asupra impresiei de spațialitate.

Pe măsură ce tehnica este stăpânită, se vor lua ca modele împletituri practicate în ornamentica românească și străină.

Tehnica de transpunere a acestora va urmări următoarele faze:

- însemnarea cu un creion de culoare deschisă a punctelor de pe hârtie care urmează să fie ocolite de diferitele bucle;
- desenarea cu o culoare deschisă (eventual culoarea mai deschisă dintre cele ce vor fi utilizate la acel desen) pentru a trasa cu o line continuă modelul împletit;
- evidențierea locurilor de suprapunere;
- desenarea formei împletite, cu respectarea locurilor de buclă și de suprapunere;
- completarea desenului cu una sau două culori potrivite.

Realizarea de modele proprii va fi stimulată și aici, cu respectarea elementelor de tehnică specifice.

Modelele dezvoltate vor putea fi utilizate atât pentru ilustrarea diferitelor caiete sau lucrări, cât și pentru aplicarea la orele de abilități practice, în realizarea broderiilor.

Întotdeauna se va avea în vedere elementul de culoare, care subliniază caracteristica modelului ales, dar va fi în același timp un mijloc de lucru al învățătorului cu personalitatea copilului. Culoarea și forma se vor putea astfel completa reciproc, acordându-se în același timp cu strădania de armonizare interioară.

Este recomandabil ca orele de *desenul formelor* să se desfășoare în primele patru clase sub formă de epoci. Referitor la modul de organizare al epocilor, la structura orei de epocă și a materialului de recitat și de povestit, a se vedea programa de limba și literatura română de la respectiva clasă.

CLASA A V-A

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Cunoașterea și aplicarea formelor plastice specifice

	Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
	<i>La sfârșitul clasei a V-a, elevul va fi capabil:</i>	<i>Pe parcursul clasei a V-a, se recomandă următoarele activități:</i>
1.1	să recunoască și să deseneze forme geometrice cu mâna liberă	<ul style="list-style-type: none"> - desenarea liniilor drepte și curbe în diferite construcții; - desenarea diferitelor tipuri de cercuri și situații geometrice cu acestea; - desenarea combinațiilor de cercuri și drepte în poziții suprapuse; - deducerea unui șir de forme geometrice transformate după o regulă dată;
*1.3	să recunoască figuri și corpuri geometrice;	<ul style="list-style-type: none"> - <i>exerciții de reprezentare a figurilor geometrice prin desen;</i> - <i>exerciții de identificare, diferențiere și denumire a figurilor/corpurilor geometrice;</i> - <i>exerciții de identificare a figurilor plane pe corpuri geometrice sau pe desfășurări ale acestora;</i>
*1.5	să folosească simetria și translația pentru a construi modele geometrice	<ul style="list-style-type: none"> - <i>analiza unor exemple de simetrie și translație din cotidian;</i> - <i>analiza unor exemple de figuri cu și fără axă de simetrie.</i>

2. Dezvoltarea capacității de a comunica utilizând limbajul specific

	Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
	<i>La sfârșitul clasei a V-a, elevul va fi capabil:</i>	<i>Pe parcursul clasei a V-a, se recomandă următoarele activități:</i>
2.1	să prezinte oral sau în scris metodele și/sau operațiile de realizare a unei forme	<ul style="list-style-type: none"> - exerciții de descriere a procedurii de realizare a formelor;
*2.2	să-și asume diverse roluri de învățare în cadrul unui grup	<ul style="list-style-type: none"> - <i>formulare de probleme pentru colegi;</i> - <i>rezolvarea unor probleme propuse de colegi.</i>

3. Dezvoltarea interesului și a motivației pentru studiul și aplicarea desenului de forme/geometric în contexte variate

	Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
	<i>La sfârșitul clasei a V-a, elevul va fi capabil:</i>	<i>Pe parcursul clasei a V-a, se recomandă următoarele activități:</i>
3.1	să lucreze cu atenție formele propuse	<ul style="list-style-type: none"> - prelucrarea artistică a formelor prin utilizarea diferitelor culori și combinații de culori;
3.2	să manifeste perseverență în realizarea tehnică a desenului	<ul style="list-style-type: none"> - utilizarea unor metode variate în realizarea unui desen;
*3.3	să participe cu idei personale la găsirea soluției	<ul style="list-style-type: none"> - <i>aplicarea variantei proprii de desen la o temă dată.</i>

CONȚINUTURI

Geometria elementară a cercului. Cercuri concentrice. Cercuri tangente.
Dreapta. Drepte orizontale, verticale. Drepte paralele, perpendiculare. Pozițiile relative ale drepte față de cerc.
Pătratul înscris în cerc, pătratul înscris în pătrat. Dreptunghiul și rombul ca deformare a pătratului.
Dreptunghiul și rombul înscrise reciproc.
Paralelogramul și trapezul prin transformarea dreptunghiului.
Triunghiul echilateral înscris în cerc.
Triunghiul isoscel și triunghiul scalen ca deformări ale triunghiului echilateral. Triunghiul dreptunghic înscris în semicerc.
Figuri echivalente. Exemple simple prin decupări și reasamblări.

SUGESTII METODOLOGICE

La toate figurile geometrice se va porni de la experiența anilor trecuți, în care formele erau considerate urme ale mișcării. Această concepție despre desenul de forme va fi urmărită și în cazul formelor geometrice, ale căror diferite figuri sunt o ilustrare a mișcării, dar de data aceasta a întregii forme geometrice.

Spre exemplu, un triunghi echilateral poate deveni dreptunghic dacă unul din vârfuri va urmări o linie paralelă cu baza opusă și va transgresa poziția inițială. Diferite puncte pe această paralelă vor însemna evoluția triunghiului, la stânga și la dreapta poziției inițiale. Astfel se va descoperi o succesiune de triunghiuri, care în forma lor sunt derivate ale formei inițiale, și forme intermediare spre triunghiul dreptunghic.

Tot astfel se va putea proceda cu teorema lui Pitagora aplicată pe semicerc, în care toate triunghiurile cu unghiul drept pe arc și latura opusă ca diagonală vor putea să fie urmărite în evoluția lor de-a lungul arcului de semicerc.

Astfel, rombul devine o variantă a pătratului, la fel ca și dreptunghiul, trapezul ș.a.

Transgresările vor fi din nou evidențiate cu culori diferite, astfel realizându-se o mai bună percepție și diferențiere a diferitelor trepte.

Spre sfârșitul clasei a cincea se va putea trece la lucrul cu instrumente de lucru geometrice și la realizarea cu exactitate a formelor.

Și aici se vor putea realiza o multitudine de experimente cu compasul, din a cărui mânăuire vor putea fi create rozete, îmbinări de arcuri, construcții combinate cu drepte, care vor putea fi colorate și studiate din punctul de vedere al armoniei și expresivității lor.

Aceste transgresiuni vor putea fi continuate în clasele superioare, cu exerciții mai complicate și care cer o atenție mărită, atât în spațiul cercului, cât și al liniei.

BIBLIOGRAFIE

1. Rudolf Steiner - Arta educației - Discuții de seminar și conferințe asupra planului de învățământ, Editura Triade, Cluj-Napoca, 2001
2. Rudolf Steiner - Arta educației- Metodica și didactica, Editura Triade, Cluj-Napoca, 2001
3. Martin Rawson, ed. - The Educational Tasks and Content of the Steiner Waldorf Curriculum, Imprint, Crawley Down, 2000
4. Tobias Richter, ed. - Pädagogischer Auftrag und Unterrichtsziele, în curs de apariție la Ed. Triade